

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ВИХОВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ**

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

**Матеріали ІХ Всеукраїнської інтернет-конференції
27 жовтня 2016 року**

УМАНЬ – 2016

УДК 371.134(063)
ББК 74.589я431
С 91

Відповідальний редактор:

Макарчук В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Безлюдний О. І. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Сокирська В. В. – кандидат історичних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Якимчук Б. А. – кандидат психологічних наук, професор, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Добридень А. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Коломієць Н. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Резніченко І. Г. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Дзюбенко І. А. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Житнухіна К. П. – викладач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рецензенти:

Комар О. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Муковіз О. П. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету початкової освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 3 від 27 жовтня 2016 р.)*

Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів : зб. наук. праць за матеріалами ІХ Всеукраїнської інтернет-конференції, 27 жовтня 2016 р. / відп. ред. В. В.Макарчук. – Умань : ФОП Жовтий, 2016. – 192 с.

До збірника увійшли тези учасників ІХ Всеукраїнської інтернет-конференції, в яких науковці розглядають актуальні питання розвитку професійної майстерності майбутніх учителів, висвітлюють результати наукових досліджень у галузі педагогічних наук.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

УДК 371.134(063)
ББК 74.589я431

ЗМІСТ

Андрійчук Н. В. Підготовка вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи.....	7
Баглай Т. О. Формування у молодших школярів уміння вчитися в умовах психолого-педагогічного комфорту.....	12
Барсуковська Г. П. Підготовка майбутніх вихователів до використання рухливих ігор у туристичній роботі з дітьми 6-го року життя.....	15
Барсуковська М. В. Активне навчання як умова формування гендерної компетентності майбутніх вихователів.....	18
Бартків О. С., Дурманенко Є. А. Об'єкт та суб'єкти педагогічного моніторингу організації виховної роботи у вищому навчальному закладі.....	22
Безлюдна В. В. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у контексті інтеграції України до європейського освітнього простору.....	25
Бень Н. В. Впровадження у початково-виховний процес елементів інноваційної технології ТРВЗ з метою розвитку компетентної особистості.....	27
Березанська К. В. Вплив інноваційних технологій навчання на підготовку майбутнього вчителя.....	31
Валюк В. Ф., Саблук С. А. Компетентнісний підхід у дослідженні якості освітніх досягнень випускників.....	33
Вольнова Л. М. Інтерактивна компетентність у професійній взаємодії фахівця сфери «людина-людина».....	37
Гарачук Т. В. Портрет сучасного вчителя іноземної мови у початковій школі.....	40
Голуб О. В. Реалізація практико-орієнтовного підходу у навчально-методичній роботі кафедри ВНЗ.....	43
Голюк О. А. Використання педагогічного потенціалу багаторівневої системи неперервної креативної освіти НФТМ-ТРВЗ у процесі фахової підготовки майбутнього педагога.....	46
Грігченко Т. Я. Психолого-педагогічні чинники формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.....	51
Гузій Н. В. Професійний потенціал інноваційних методів і технологій педагогічної підготовки освітянських кадрів.....	55
Дзюбенко І. А. Професійна підготовка майбутніх учителів: компетентнісний підхід.....	58
Добридень А. В. Психолого-педагогічні особливості формування культури побуту вчителя початкової школи.....	60
Добряк Н. В. Професійно-педагогічна компетентність вчителя.....	64

Житнухіна К. П. Формування моральних цінностей та світоглядної культури студентів ВНЗ.....	66
Заблоцький А. Р. Формування професійних якостей майбутнього соціального педагога у процесі його підготовки до роботи в альтернативних формах державної опіки.....	71
Збаравська Т. В. Підготовка вчителя до організації інструментального навчання у закладах музичної освіти.....	74
Зайка О. Я. Формування музично-естетичної компетентності у майбутнього вихователя дошкільного закладу.....	79
Зайченко Г. В. Розвиток особистості засобами інтерактивного навчання.....	82
Зачепа К. І. Психологічні особливості студентів і закономірності їх становлення як майбутніх учителів.....	86
Калаур С. М. Необхідність впровадження компетентнісного, праксеологічного та синергетичного підходів під час формування готовності майбутніх соціальних педагогів до розв'язання конфліктів.....	88
Кавалер Н. С. Значимість гуманістичної педагогіки О.А. Захаренка у формуванні особистості сучасного вчителя.....	91
Кравець Н. П. Інноваційні технології на уроках літератури та читацька діяльність розумово відсталих учнів.....	93
Коломієць Н. А. Мовна спрямованість системи підготовки майбутніх учителів початкової школи.....	96
Комар О. А. Тренінг як форма організації навчальної діяльності майбутніх учителів початкової школи.....	99
Корень А. М. Компоненти готовності майбутнього вчителя до педагогічної діяльності.....	102
Лаврентьєва О. О. Компетентнісний концепт професійної підготовки інженера-педагога.....	104
Лахман А. В. Модернізація початкової школи в сучасних умовах.....	107
Лебединець Г. М. Дослідно-практичний характер діяльності наукових лабораторій педагогічного напрямку науки (60–90-ті роки ХХ століття).....	110
Литвиненко О. Г. Змістові характеристики соціальної активності молодшого школяра.....	112
Лякішева А. В., Грицюк Л. К. Еволюція електронного навчання в сучасній вищій освіті.....	115
Мартинюк В. О. Корпоративна культура та її вплив на ефективність діяльності навчального закладу.....	119
Михайлова Г. Д. Формування полікультурної компетентності майбутніх учителів в умовах європейської освітньої інтеграції.....	121
Назаренко О. В. Проблема авторитету педагога у працях провідних науковців Національного педагогічного університету імені	

М. П. Драгоманова першої половини ХХ ст.....	124
Олексюк Н. С. Зміст і особливості підготовки майбутніх соціальних педагогів до здійснення соціальної реабілітації	127
Осадченко І. І. Технологія ситуаційного навчання як креативна технологія професійного педагогічного навчання.....	129
Павлюк Т. В. Психологічні особливості формування професійних якостей майбутніх учителів.....	132
Пагута М. В. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутнього педагога.....	136
Rakhalchuk N. O. Formation of professional competence of future specialists of preschool and primary education by means of a game.....	138
Петько Л. В. Принципи виховання в освітньому середовищі ВНЗ.....	142
Пономарьова О. Ю. Деякі педагогічні аспекти формування толерантності школярів.....	146
Резніченко І. Г. Роль і місце театральної педагогіки у підготовці майбутніх учителів початкових класів.....	148
Рогозіна О. В. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя.....	150
Старинська Д. К. Народні традиції як засіб морального виховання майбутнього вчителя початкової школи.....	153
Титова Н. М. Диверсифікація підготовки педагогів професійного навчання як педагогічна проблема.....	157
Тігаренко С. А. Психолого-педагогічні вимоги до особистості сучасного вихователя.....	159
Ткачук Л. В. Формування гуманістичних цінностей студентства як особливої категорії молоді.....	162
Ткачук М. М. Європейські цінності в освітньо-виховній системі професійної підготовки майбутніх учителів.....	168
Тодосійчук К. О. Підготовка студентів до розвитку творчого мислення молодших школярів у процесі навчання у ВНЗ.....	167
Толкачова А. С. Функціональні аспекти діяльності загальноосвітньої школи-інтернату.....	170
Торчинська Т. А. Підготовка майбутніх учителів до формування у молодших школярів культури усного й писемного мовлення.....	172
Троян Т. С. Як виховати справжніх українців через дисципліну «Я у світі».....	176
Чемоніна Л. В. Робота в парах як стратегічний напрям у навчанні молодших школярів на уроках мови і літературного читання.....	178
Чумаченко Д. В. Запровадження інноваційних технологій навчання під час вивчення дисципліни «Сучасне діловодство» майбутніми бакалаврами професійної освіти.....	180
Царенко О. П. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи в	

умовах неперервної педагогічної освіти.....	182
Чжоу Цянь Емоційний вплив музики на особистісних і професійних розвиток студента.....	185
Щербій А. О. Використання граматичних ігор на уроках англійської мови в початковій школі.....	188
Яковлева В. А. Стан професійної готовності педагогів до формування життєвої компетентності випускників загальноосвітніх навчальних закладів.....	191
Ящук О. М. Використання нових інформаційних технологій у процесі підготовки майбутнього вчителя початкової школи.....	192

Кравець Ніна Павлівна
к. пед. н., доцент кафедри психокорекційної педагогіки Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ ТА ЧИТАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ УЧНІВ

Сучасна спеціальна школа для розумово відсталих учнів потребує компетентно підготовлених педагогів, здатних практично діяти, застосовувати інноваційні технології у професійній діяльності, зокрема на уроках літератури.

А. Маркова розглядає професійну компетентність як працю вчителя, у процесі якої здійснюється педагогічна діяльність та реалізується особистість учителя. Компетентність корекційного педагога полягає у поєднанні здобутих знань, умінь та навичок з практичним досвідом, що формується протягом підготовки майбутнього спеціаліста й реалізується у практичній корекційно-розвитковій діяльності з огляду на порушення психофізичного розвитку учнів.

Властиві розумово відсталим школярам недоліки уяви, зниження здатності до переключення та невміння переключатися з однієї операції на другу, недостатній рівень розвитку мислення і мовлення, порушення пам'яті, уваги, послаблення мотиваційної діяльності, недостатня сформованість пізнавальних інтересів негативно впливають на становлення їх як активних читачів. Чітко проявляється характерна для розумово відсталих залежність процесу засвоєння від стану враження центральної нервової системи, особливостей засвоєння змісту навчального матеріалу, методів навчання. За відсутності потреби читати літературу в розумово відсталих учнів не формується звичка мислити, інтелектуально працювати.

Зважаючи на це, з метою формування професійно компетентних корекційних педагогів – майбутніх учителів спеціальної школи для розумово відсталих учнів, у процесі читання студентам спецкурсу «Формування особистості розумово відсталого учня на уроках літератури» знайомили майбутніх учителів з особливостями застосування інноваційних технологій на уроках літератури. Пріоритет інноваційним технологіям надавали з огляду на особливості психофізичного стану учнів та результати аналізу особових справ і спостережень за школярами на уроках літератури. Результати свідчать, що в кожному класі навчаються діти як з легкою, так і з помірною розумовою відсталістю, які, крім розумової відсталості, мають значні порушення мовлення, синдром дефіциту уваги з гіперактивністю, спектр аутистичних порушень, синдром Дауна,

порушення зору (міопія, амбліопія), сколіоз тощо. Враховуючи корекційно-розвитковий вплив літератури на читачів, ми провели анкетування школярів на предмет виявлення їхнього ставлення до уроків літератури, оскільки література – єдиний предмет, який завдяки художнім творам забезпечує формування образного мислення, а сформована читацька діяльність на уроках літератури сприяє засвоєнню матеріалу з інших предметів. З числа обстежених 893 підлітків лише 36,2% вказали, що їм подобаються уроки літератури. Цікаво на уроках літератури було 16% учнів 7-го класу, 21,4% школярів 8-го класу і 10,7% дев'ятикласникам, тобто 16,1% школярів з числа обстежених.

Тому в процесі читання спецкурсу навчали студентів долати властиві розумово відсталим учням порушення розвитку шляхом комплексного запровадження інноваційних технологій, спрямованих на формування умінь читацької діяльності та виховання інтересу до читання літератури: літературні ігри, ААС (засоби додаткової комунікації), діалогові й комп'ютерні технології.

Дидактична цінність ігрового методу у роботі з розумово відсталими дітьми полягає в тому, що корекційно-розвиткові й виховні цілі навчання реалізуються не відособлено, а в органічній єдності, у взаємодії. Водночас знайомили студентів зі спільними й специфічними видами й формами діалогового навчання, які доступні розумово відсталим, оскільки передбачають спільну співпрацю учнів з учителем, один з одним.

До спільних віднесли відповіді учнів на евристично спрямовані запитання, що стосуються автора та епізодів твору, виразне читання окремих епізодів-діалогів з наступним обговоренням, складання асоціативного куща, асоціативного ланцюжка (герої, події, наслідок), відгадування спеціальних загадок, виконання творчих робіт: ілюстрування прочитаного, обговорення з наступною інсценізацією епізодів з прочитаних творів тощо. Специфічні види діяльності склали обговорення назви твору, добір заголовку до твору, придумування власних запитань до твору.

Завдяки комп'ютерним технологіям інформація відображається у трьох формах: аудіо-, відео-, анімація, що забезпечує розширення інформаційного поля, підвищення мотивації до навчання, сприяє корекції та розвитку мислення і мовлення. Додаткова комунікація допомагає оволодіти системою комунікації учням з суттєво обмеженим мовленням внаслідок вроджених чи набутих порушень. Основне у застосуванні ААС – вдало поєднати альтернативний засіб спілкування зі словом, яке пропонується учневі в усній чи письмовій формі.

Знайомлячи студентів з особливостями комплексного застосування літературних ігор, додаткової комунікації, діалогових і комп'ютерних технологій на уроці, теоретичні відомості вчили поєднували з практичними, використавши повість В. Короленка «Діти підземелля».

Навчання проходило поступово з огляду на етапи вивчення твору. На етапі підготовки до сприймання твору застосували літературні ігри, комп'ютерні та діалогові технології, що стосуються творчого шляху письменника, назви твору. Для знайомства з біографією і творчістю автора вчили організовувати уявне інтерв'ю з письменником. Краще зрозуміти роль назви твору на слайді поряд із заголовком та уривком з оповідання запропонували графічну схему-модель: **назва > твір** з одночасним використанням допоміжних запитань. Водночас використали прийом «відстрочена відгадка», запропонували на початку роботи з твором загадку, відгадку якої буде розкрито після прочитання твору.

На етапі сприймання твору обговорили його початок та портрети героїв – Васі й Валека. Водночас вчили поєднувати твори двох мистецтв: літератури

(літературний опис хлопчиків) та живопису (ілюстрація, на якій зображено першу зустріч дітей). Розумово відсталим у зв'язку з бідністю словникового запасу важко характеризувати образи героїв. З метою корекції варто подати на слайді схему-модель: **твір > герой**, звертаючи увагу на статусно-рольову характеристику дітей. Використана презентація допоможе встановити трансформацію героїв у рамках однієї ролі, на яких етапах розвитку сюжету та під впливом чого це відбувається, до чого призводить.

На етапі підготовки до аналізу твору навчали, як використати бесіду евристичного спрямування, запитання якої відображають послідовність зображеного, характер і вчинки героїв, їхні стосунки, поведінку, причинно-наслідкові зв'язки між зображеним. У ході бесіди учням потрібно відповісти на запитання: чому?, для чого?, про що дізналися?, чому так сталося? і т. п. Водночас студенти придумували загадки про життя дітей підземелля та забезпечених. Розв'язок зі слайду кросворду передбачав закріплення знань.

З метою усвідомлення сутності зображених подій і трагедії дітей підземелля в процесі аналізу твору вчили використовувати рольові ігри, порівняльні таблиці героїв, зокрема їхньої мови, характеру, вчинків. Для порівняння образів Васі й Валека, Соні й Марусі на слайді варто запропонувати учням технологію «діаграма Вена». Краще зрозуміти мову героїв, інтонацію, манеру висловлюватися допоможе гра «Відгадай по голосу». Уміння виразного читання пропонували формувати завдяки використанню корекційно-розвиткової комп'ютерної програми «Живий звук», яка є у кожній школі.

На підсумковому етапі вивчення твору знайомили студентів з особливостями використання дискусії та завдань на зіставлення й порівняння сутності зображених подій, явищ, що дасть можливість виявити міру засвоєння учнями змістової й смислової сторін твору, диференціювати зображене, насамперед події, героїв, їхні вчинки. Для

цього навчали застосовувати прийоми «акваріум», «коло думок», які передбачають виконання завдань зі слайдів. Прийом «фантастичне доповнення» допоможе глибше усвідомити сутність твору, послідовність зображених подій. Кращому розумінню сутності зображених у повісті подій, причинно-наслідкових зв'язків сприятиме дискусія на тему «Два світи – два дитинства».

Отже, комплексне використання учителями інноваційних технологій навчання на уроках літератури спрямоване на оволодіння розумово відсталими учнями сутності художнього твору та виховання їх як активних читачів.